

มีควั่นย่อมมีไฟ

แม้การเลือกตั้งทั่วไปจะยังไม่ได้ประกาศอย่างเป็นทางการ แต่บรรดาลือลือในมุ้งต่างๆ ที่อยู่ในพรรคไทยรักไทย ต่างดาหน้าออกมาเชียร์ให้ลูกพี่ของตนได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงใหญ่ๆ ที่จัดเป็นระดับเกรดเอ เช่น กระทรวงคมนาคม มหาดไทย และเกษตรฯ เป็นต้น

ต่อประเด็นเรื่องนี้ ลือจิ้งได้เรียนถาม และนายกรัฐมนตรียุติให้สัมภาษณ์ก่อนเข้าประชุมคณะรัฐมนตรี (๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘) ด้วยท่าทีแสดงความหงุดหงิด มีข้อความบางตอนดังนี้

“ลือบางฉบับไปพาดหัวข่าวให้เกิดสับสน บนพื้นฐานที่ไม่เป็นจริง การที่เพียวไปบอกว่ามีกวันมีแก๊งแย่งเก้าอี้กันนั้น มันไม่มีหรอก อันนั้นเป็นมติดีๆ ที่คนพาดหัวเคยคิดไว้ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่แล้ว เพราะฉะนั้นกรุณาอย่าเอาไปเขียน ขอร้องเถอะ อย่าไปสร้างสับสนบนความเสียหายคนอื่น อันนี้ขอร้อง มันไม่จริง มันไม่มีใครแย่ง”

เมื่อนักข่าวไม่ยอมลดละ และพยายามจะอ้างถึงคำให้สัมภาษณ์ของว่าที่ ส.ส. ท่านนายกฯ จึงกล่าวต่อไปว่า

“พวกคุณมันไม่มีอะไรทำ เลยชอบเขียนไม่ดี นี่ อายุยังน้อยอยู่นะ ไป

เรียนเรื่องอื่น เพื่อจะถามเรื่องอื่นให้เป็นบ้าง ถามแต่เรื่องความขัดแย้งในสังคม ไม่ได้หรอก ไม่ได้ เชื้อเถอะ เอาเรื่องดีๆ ดีกว่า เพราะบ้านเมืองมันน่าจะไปได้กว่านี้ ถ้าสื่อบ้านเราเขียนเรื่องอื่นบ้าง เขียนเรื่องการเมืองน้อยลงหน่อย... ฯลฯ”

ครับ ลงท้ายสื่อก็กลายเป็นกระโถนรองรับอารมณ์บูดอีกตามเคย

โดยหลักวิชา อะไรจะเป็นข่าว ควรนำเสนอหรือไม่ ย่อมเป็นการการตัดสินใจของสื่อ ไม่มีหลักอะไรที่ไหน (นอกจากพวกชเลียร์) ที่นักข่าวจะต้องเขียนหรือปฏิบัติตาม ในสิ่งที่ผู้มีอำนาจขอร้อง

ว่ากันอย่างตรงๆ ก็คือ วิชาใคร วิชามัน ไม่อยากให้สื่อนำเสนอเรื่องอะไร องค์กรที่เกี่ยวข้องอย่าทำเสียก็หมดเรื่อง เพราะภาชิตไทยมีอยู่ว่า เห็นควันกรุ่นอยู่ที่ไหน ย่อมแสดงชัดเจนว่า มีไฟอยู่ที่นั่น

หรือจะให้หลัง ก็ขอยกคาถาจากพระไตรปิฎก เป็นพระบาลี ซึ่งมีความชัดเจนว่า

ธโช รตุสส ปญญานํ ธูโม ปญญานํ มคฺคิโน ราชา รฏฺฐสฺส ปญญานํ

สมเด็จฯ กรมพระปรมาณูชิตชิโนรส ทรงถอดความไว้ดังนี้ “ธงชัย ก็เป็นที่เฉลิมมทามงครถ ธูมาการก็เป็นทีปรากฏแห่งกองอัคคี กรุงกษัตริย์ ก็เป็นคักดิ์ศรีแก่พระนคร ย่อมปรากฏเกียรติขจรทั่วสุชาติล”

เมื่อสื่อเห็นควันกรุ่นต่าตาอยู่ ก็ย่อมแสวงหาว่าไฟอยู่ตรงไหน แล้วจะให้รายงานประชาชนว่าไม่มีไฟอย่างไรได้

เพราะตั้งแต่ก่อนเลือกตั้งแล้ว ที่สื่อรายงานถึงกลุ่มหรือมุ้งต่างๆ ในพรรคไทยรักไทย และมีชื่อช่วยให้เกิดสีสันจริงๆ เช่นกลุ่มวังน้ำเย็นของท่านเสนาะ, กลุ่มวังบัวบานของน้องสาวท่านนายก, กลุ่มวังลำตะคองของท่านสุวัจน์, กลุ่มวังน้ำยมของท่านสมศักดิ์, กลุ่มวังพญานาคของท่านพิณิจ, กลุ่มวังค้ำคาวของท่านประชา ฯลฯ

เรียกว่าฉูดฉาดเหลือหลายเอาจริงๆ

เพื่อความแน่ใจ วันรุ่งขึ้น ได้ลองตรวจสอบข่าวที่ลื่อนำเสนอ เห็นชัดว่ามีสาระตรงกัน และมีการอ้างถึงชื่อว่าที่ ส.ส. ที่ออกมาเชียร์ลูกพี่ จึงถือเป็นข่าวที่มีฐานอยู่บนความเป็นจริง ยิ่งได้ฟังคำให้สัมภาษณ์ของท่านผู้เฒ่าแห่งกลุ่มวังน้ำเย็น ก็ยิ่งยืนยันได้อย่างชัดเจน

“ขอให้สบายใจได้ว่าจะไม่สร้างเงื่อนไขไปต่อรองกับหัวหน้าพรรคแน่นอน แต่ขอให้เกิดความชอบธรรมในการอยู่ร่วมกัน มันจะได้เกิดความมั่นคง ยิ่งเป็นพรรคใหญ่ หากอะไรไม่ถูกต้องชอบธรรม มีข่าวออกไปมันก็อายเขา คนหนึ่งก็ไว้วัก คนหนึ่งก็ไว้วัก แต่คิดว่า พ.ต.ท. ทักษิณคงเป็นผู้ใหญ่พอ อะไรๆ ก็ต้องยกให้ท่าน”

ฉะนั้น ไม่ว่านายกรัฐมนตรีจะปฏิเสธในลักษณะใดว่ามันไม่จริง เมื่อขนาดผู้เฒ่ายังยืนยัน ว่าได้ยินเสียงไว้วักเสียงวัก ลือก็จำเป็นต้องติดตามต่อไป

อย่าพยายามปิดฟ้าด้วยฝ่ามือเลยครับ มันไม่มีดหอก.

วาสนาที่ตัดไม่ขาด

วาสนา เป็นคำแสกที่เราใช้มา และใช้ในความหมายว่าบุญบารมีที่ส่งถึงศักดิ์และฐานะ เช่นว่า “วาสนาส่งเขาให้ได้รับเลือกตั้ง” หรือ “คนมีวาสนาเสียอย่าง ทำอะไรก็ประสบความสำเร็จ” อันเป็นความหมายที่ต่างไปจากรากคำเดิม

หากตรวจสอบจากพจนานุกรมบาลี ท่านจะให้ความหมายว่า “ความอบรม จนชิน” หรือตรงกับพจนานุกรมว่า Impression remaining on the mind from past good or evil actions and producing pleasure or pain ดังที่ Childers ได้ให้ไว้

ต้องขออภัยที่คัดภาพประกอบมา ก็อยากทันสมัยตามท่วงทีของหัวหน้ารัฐบาลบ้างเท่านั้นเอง จะว่าอย่างไรก็ต้องรับละครับ

ที่เอ๋ยเกริ่นมาแต่ต้น ก็หวังจะกล่าวถึงสำนวน “วาสนาที่ตัดไม่ขาด” ที่แม้ไม่ปรากฏในพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน แต่ในฉบับมติชน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความคุ้นชินในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จนเป็นนิสัยที่เลิกไม่ได้”

ท่านที่สนใจทางศาสนาหรือทางธรรม แม้ไม่ต้องลุ่มลึก ก็ย่อมต้องเคยได้ยินสำนวนนี้มาบ้าง เพราะเป็นสำนวนเก่าที่มีหลักฐานย้อนไปเกี่ยวถึง

พุทธประวัติ

กล่าวคือ มีพระสาวกทูลถามพระพุทธองค์ ถึงกรณีที่ได้เห็นพระอัครสาวกกระโดดข้ามแอ่งน้ำ ว่าขาดความสำรวม

พระพุทธองค์จึงทรงอธิบาย ว่าที่พระอัครสาวกกระทำเช่นนั้น เป็นเพราะ “วาสนาที่ตัดไม่ขาด” และหากจำไม่ผิด ดูเหมือนจะมีพระอธิบายสืบไปว่า พระอัครสาวกผู้นั้น ชาติหนึ่งเคยเกิดเป็นลิง (หากจำพลาดก็กราบขอภัยด้วยครับ)

ด้วยเหตุดังนี้ วาสนาที่ตัดไม่ขาด จึงใช้อธิบายความเคยชินที่ปฏิบัติจนแก้ไขไม่ได้ และกลายเป็นสำนวนใช้กันต่อมา ดังผมเองก็เคยบอกกล่าว่ว่า ทุกครั้งที่ได้ยินการใช้ภาษาในลักษณะแปลกๆ ก็อดไม่ได้ที่จะต้องนำมาคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และบอกว่า ก็เป็นวาสนาที่ตัดไม่ขาดเหมือนกัน

พอคิดระหว่างนี้ ได้เห็นและได้ฟังท่านนายกฯ ทักษิณให้สัมภาษณ์ นักข่าวทางโทรทัศน์ (วันจันทร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘) คือปรากฏทั้งภาพและเสียงชนิดตัวจริงเสียงจริง มีความตอนหนึ่งว่า

“ผมรู้ ไข่พวกนี้ไม่เลือกเบอร์ ๔ ทั้งนั้น ...อย่างอาจารย์มหาวิทยาลัยบางคน แม่่งออกมาต้อยอยู่นั้นแหละ ตีแล้วไม่มีแนวคิด อยากถามว่า ชีวิตเขาทำอะไรบ้าง” (ตรวจสอบกับที่หนังสือพิมพ์รายงานในข่าว ก็ตรงกัน จึงแน่ใจครับว่าผมไม่ได้ฟังมาผิด)

วลีที่ว่า “แม่่ง ออกมาต้อยอยู่นั้นแหละ” ดูเหมือนจะเป็นวลีฮิต ที่ลือลามาพาดหัวเป็นข่าว ในท่วงทำนองว่า ท่านนายกฯ นอตหลุด หรือเบรกแตก

คำ “แม่่ง” แม้ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่ในฉบับมติชน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เป็นคำสบถ หรือใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ อย่างหยาบคาย” และบอกที่มาไว้ด้วย ว่า “กร่อนมาจาก แม่มึง หรือ แม่มัน”

ที่ว่า เป็นคำสบถ คือคำที่ผู้พูดแสดงออกถึงความสะใจ หรือเป็นไปในเชิงสาบาน นับเนื่องอยู่ในจำพวกคำพรุสวาท

โดยปรกติมักจะใช้กันในวงจำกัด เช่นพวกนักเลง อันธพาล เพื่อแสดงว่าตนมีอำนาจ ไม่แยแสต่อเรื่องที่เกิดขึ้น

การที่คนระดับนายกรัฐมนตรี ใช้ในการให้สัมภาษณ์สื่อ จึงนับได้ว่า

เป็นการหัวเราะหาญชาญชัย อย่างที่ไม่เคยมีนายกรัฐมนตรีคนใดเสมอเหมือน แม้แต่จอมพล ส. ธนะรัชต์ จอมเผด็จการ ก็ไม่เคยใช้เป็นการสาธารณะ

เมื่อย้อนคำนึงถึงคำให้สัมภาษณ์ของท่านนายกฯ ทักษิณ ที่ผ่านๆ มา เห็นชัดว่า ท่านไม่แยแสในเรื่องการใช้ภาษาที่ควรกับตำแหน่งของท่าน มักจะมีลักษณะอย่างอาจารย์ธีรยุทธ บุญมี ว่า คือ จูเนียร์ เกรี้ยวกราดในท่วงทำนองขำโจ่งทางการเมือง ดังเช่น “ยูเอ็นไม่ใช่พ่อ” “ผมจัดการแน่ ผมไม่เอาไว้ทำพ่อสักคน” เป็นต้น

แสดงว่า ท่านนายกฯ ทักษิณ ท่านมีวาสนาที่ตัดไม่ขาดในทางการใช้ภาษา ส่วนจะเป็นวาสนาในชาตินี้หรือชาติก่อน เราก็ไม่อาจทราบได้

ก็ขอเรียนท่านนายกฯว่า หากท่านจะไปแก้ปัญหาดังกล่าวได้ และต้องการใช้ภาษาให้ละเอียด ทางภาคใต้เขาไม่ใช่คำ “แม่” เหมือนทางบางกอกหรือถิ่นอื่นๆ หรอกครับ แต่เขาใช้ว่า “แม่ม” หรือ “พ่อม” แทน ก็ควบรวมจาก แม่มึง แม่มัน หรือ พ่อมึง พ่อมัน นั้นแหละครับ คือเขาตั้งเสียงพยัญชนะต้น คำหลัง มาผนวกกับ คำหน้า คือ แม่ หรือ พ่อ นั้นเอง และที่รวมเอา พ่อ มาไว้ด้วยก็เพื่อความสมดุล เขาไม่ลำเอียงไปยกให้แม่เพียงคนเดียวเหมือนทางบางกอก

ดังเช่นที่ท่านนายกฯ ดำริส่งรัฐมนตรีและ ส.ส.ไทยรักไทย จำนวน ๒๕ คน เพื่อไปรับฟังปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ส.ส. จากถิ่นอื่นๆ

มีคว้นหลงเป็นคำถามว่า แล้ว ส.ส. ไทยรักไทยเหล่านั้น จะเข้าใจภาษาของชาวบ้านชายแดนใต้ได้หรือไม่?

หากเลียนคำท่านนายกฯ ก็ได้เป็น “ได้ไม่ได้ ก็ซัง แม่ม (หรือ พ่อม) มัน” นั่นละ ได้วิญญูณภาษาทางใต้ เป็นของแท้ครับ.

ปากว่าตาขยิบ

ภายหลังพิธีรับพระบรมราชโองการฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี
พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวสุนทรพจน์ ท่ามกลางผู้ชุมนุมที่เป็น
นักการเมือง ตำรวจ ทหารและนักธุรกิจ ฯลฯ ที่ร่วมแสดงความยินดี ทั้ง
สุนทรพจน์และภาพการชุมนุมบริเวณหน้าทำเนียบ ได้รับการถ่ายทอดทาง
โทรทัศน์ไปทั่วประเทศ นับได้ว่า เป็นสัญญาประชาคมที่ได้ให้ไว้ต่อหน้า
ผู้ชุมนุมและประชาชนคนไทย ที่จะผูกพันและเป็นเข็มมุ่งในการบริหารราช
การแผ่นดิน ในสมัยที่สองแห่งการดำรงตำแหน่ง

สุนทรพจน์ของท่านเป็นที่จับใจและมีประเด็นครบถ้วนในหลายๆ ด้าน
วันรุ่งขึ้นสื่อจึงได้ถ่ายทอดและลงพิมพ์ให้ปรากฏอย่างสมบูรณ์ และพร้อมกับ
ข้อคิดเห็นของเหล่านักวิชาการ คอลัมนิสต์ ทั้งชาจรและชาประจำอย่างครบ
ครัน ควรที่คอการเมืองจะได้ตัดปะข้างฝาไว้อ้างอิงและตรวจสอบในโอกาส
ต่อไปข้างหน้า

อย่างน้อย หากมองย้อนหลังไปในระยะสี่ปีที่ผ่านมา ได้พบความจริง
ว่า การจะฟังถ้อยแถลงหรือบทสัมภาษณ์ของนายกรัฐมนตรีแล้ว จะฟังเพลิน
และต้องจบเพียงวันเดียว อย่างนำมาติดต่อหรือสืบเนื่องเชื่อมโยงกัน เพราะจะ

พบความเอื้อนเอียง ไม่มั่นคงเป็นสัจจาจา ดังที่คนคาดหวังกัน

ข้อสัญญาหนึ่งที่ปรากฏในสุนทรพจน์ เช่น “ประชาธิปไตยจะได้รับการพัฒนามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนให้องค์กรอิสระมีความอิสระและเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนการทำงานของ NGO ที่สร้างสรรค์ ผมจะเคารพองค์กรเอกชนที่ไม่มีวาระซ่อนเร้น ฯลฯ” และ “ผมจะพัฒนาความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนที่เคารพศักดิ์ศรีของประเทศและปรารถนาดีต่อบ้านเมือง”

จะเห็นว่าในส่วนของ NGO และสื่อ ท่านจำเพาะลงไปเป็น NGO ที่สร้างสรรค์ ไม่มีวาระซ่อนเร้น ส่วนสื่อ ก็จำเพาะที่เคารพศักดิ์ศรีของประเทศและปรารถนาดีต่อบ้านเมือง เข้าใจว่า นอกจากที่ท่านจำเพาะก็คงจะถูกกระทำอย่างที่เคยกระทำ

ที่ท่านจำเพาะลงไป ก็ย่อมเป็นทัศนะของท่านเพียงคนเดียวใช้หรือไม่ มุมมองของคนอื่น พวกอื่น ท่านคงจะมองเป็นไม่สร้างสรรค์ มีวาระซ่อนเร้น หรือไม่ก็ไม่รักศักดิ์ศรีประเทศ ไม่ปรารถนาดีต่อบ้านเมือง ใช้หรือไม่

จึงไม่แปลกใจที่คุณสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการ ครป. ได้ให้ความเห็นว่า “วิสัยทัศน์ของนายกฯ ที่แสดงออกมา สะท้อนให้เห็นสองด้าน คือ ด้านหนึ่งนายกฯ เข้าใจปัญหามันอย่างแท้จริง อีกด้าน เท่ากับยอมรับว่า ๔ ปีที่ผ่านมา รัฐบาลทักษิณ ๑ สร้างปัญหาอะไรไว้บ้าง เช่นปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน แทรกแซงสื่อ องค์กรอิสระ ละเมิดสิทธิมนุษยชน คุณการทำงานของ NGO ...ที่นายกฯ ประกาศจะไม่ทำงานกับ NGO ที่มีวาระซ่อนเร้น อยากให้นายกฯ อธิบายว่า หมายความว่าอย่างไร ถ้า NGO มีความเห็นต่างจากรัฐบาล แล้วจะบอกว่า มีวาระซ่อนเร้น ก็แสดงว่า นายกฯ ใจแคบเกินไป” (ไทยโพสต์ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘)

อาจารย์สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ให้ความเห็นในประเด็นจะพัฒนาความสัมพันธ์กับสื่อ ว่า “ในรอบสี่ปีที่ผ่านมา มีการแทรกแซงสื่ออย่างรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการทำทุกวิถีทางเพื่อ

ไม่ให้สื่อมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อท่านผู้นำกลับคำพูดเสียใหม่ ก็นับว่าเป็นนิมิตหมายอันดี ที่จะทำให้สังคมและประชาชนได้รับแต่สิ่งที่ดี โดยเฉพาะในเรื่องของสื่อ แต่ก็อดระแวงไม่ได้ ไม่อยากให้ปากว่าตาขยิบ” (ไทยโพสต์ ฉบับเดียวกัน)

ก็ได้การตบตีตัวเอง ที่อาจารย์สมเกียรติได้ยกขึ้นเปรียบกับสำนวน “ปากว่าตาขยิบ” ปากว่า ก็คือสารที่พูดออกไป ส่วน ขยิบ ที่ตาทำก็คือ หริ่งแล้ว ลืมขึ้นโดยเร็ว หรือทำซิงตา มักทำเพื่อเป็นอาณัติสัญญาณ ดังเช่น เมื่อนายเห็นคนใช้ตบคนที่เกลียดชังหน้าอยู่ ก็ร้องห้ามว่า “อย่าทำเขาๆ” แต่แกล้งขยิบตาเป็นนัยให้ตบหนักเข้าอีกทีสองที หรือถึงกับกระทุ้งลงเอาเลยก็ได้

อย่างนี้เรียกว่า ปากว่าตาขยิบ

หรือ อย่างจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อ แต่เป็นที่สังเกตได้ว่า สื่อใดที่ไม่ยอมเสนอข่าวหรือบทความในทำนองขเลียร์รัฐบาล หรือมีบุคคลประเภท ขาประจำ ที่ส่งสัญญาณให้ทราบแล้วก็ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ก็มักโดนบีบทางการตรวจสอบภาษี ถอนโฆษณา (ซึ่งก็อ้างได้ว่าเป็นเรื่องของเอเยนซี) ที่ร้ายหนักก็หาทางกดดันโรงพิมพ์ไม่ให้รับพิมพ์ (ซึ่งก็อ้างว่าเป็นเรื่องของโรงพิมพ์เอง) เป็นต้น

แต่ก็เป็นเรื่องที่รู้กันอยู่ ว่าการกระทำทั้งหมด ล้วนมาจากกลไกอำนาจรัฐทั้งสิ้น

สื่อโดยอ้อมกระทำเพราะสุดจะขัดขึ้น ก็สังเกตเห็นว่าเริ่มมีโฆษณาจากองค์กรของรัฐเป็นเรื่องตอบแทน

เช่นนี้แล้ว หากไม่ใช่เป็นเรื่องราวรัฐกระทำการในลักษณะปากว่าตาขยิบแล้ว ก็คิดไม่เห็นว่าเป็นเพราะอะไร.

ผู้ดีต้นแดง

หนังสือพิมพ์ ไทยโพสต์ ฉบับ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รายงาน
คำให้สัมภาษณ์ของนางลลิตา ฤกษ์สำราญ ถึงเรื่องงานที่เธอตั้งใจทำเป็นลำดับ
แรก ในฐานะที่เธอได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทน
ราษฎร คนที่ ๒ มีความตอนหนึ่งว่า

“...ยังยืนยันที่จะจัดทำห้องแต่งตัวเสริมสวยให้กับสมาชิกสภาฯ ที่เป็น
สตรี โดยกำลังเล็งไปที่ห้องน้ำหญิงชั้นสอง ใกล้ห้องประชุม อาคารรัฐสภา ๑
ซึ่งจะปรับปรุงห้องน้ำนั้นให้เป็นห้องแต่งตัว โดยจะจัดให้มีอุปกรณ์แต่งตัว
ครบครัน ไม่ว่าจะเป็นหวี ไดร์เป่าผม เครื่องสำอาง หรือแม้กระทั่งน้ำหอม
...ดิฉันจะให้เจ้าหน้าที่ทำป้ายมาติดหน้าห้องน้ำชั้นสองว่า ห้องน้ำเฉพาะ
สมาชิกรัฐสภาเท่านั้น เพราะตอนนี้เวลามีคนภายนอกมาชี้แจงกับคณะ
กรรมาธิการ ก็มาใช้ ทำให้ดูแลรักษาความสะอาดลำบาก”

เรื่องจะจัดห้องแต่งตัวให้สมาชิคนั้น ผมเองก็แสดงความยินดีแทน
สมาชิก แต่เฉพาะที่จะให้ทำป้ายห้ามใช้ไปติดหน้าห้องน้ำ (ที่คงไม่ใช่ห้องแต่ง
ตัว) ด้วยเหตุผลว่า มีคนภายนอกไปร่วมใช้ ทำให้ดูแลความสะอาดลำบาก
นั้น ผมออกจะหงุดหงิด กล่าวคือ

คนภายนอกที่คณะกรรมการการคณะต่างๆ เชิญไปชี้แจงนั้นเป็นใคร
จึงไปใช้ห้องน้ำจนดูแลทำความสะอาดลำบาก

ก็ขอยอมรับว่าผมเองก็เคยได้รับเชิญ คนอื่นๆ เท่าที่ทราบ เป็นปลัด
กระทรวงก็มี อธิบดี ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการต่างๆ ฯลฯ บุคคลเหล่านี้ ใช้
ห้องน้ำกันไม่เป็นหรืออย่างไร เห็นอ่างล้างหน้าเป็นโถปัสสาวะ หรือไปเที่ยว
ถ่ายเรี่ยราด ฯลฯ ก็คิดไม่เห็นว่าจะเป็นเช่นนั้นไปได้อย่างไร ที่สำคัญ งบประมาณ
สร้างรัฐสภา เงินเดือนสมาชิก รวมไปถึงประธาน รองประธาน ก็
เป็นภาษีที่เรียกเก็บไปจากชาวบ้านทั้งสิ้น

พอชาวบ้านผู้เสียภาษีจะไปอาศัยใช้บ้างเป็นครั้งคราว ทำให้ต้องตั้งข้อ
รังเกียจกันหนักหนา การติดป้ายห้ามใช้ ไม่มีทางคิดเป็นอย่างอื่น นอกจาก
ว่าผู้สั่งมีทัศนคติไม่ดี โหมเอียงไปทางลักษณะชนชั้น มีการแบ่งแยก ถือเรา
ถือเขา

ทัศนคติทำนองที่ว่ามานี้ เป็นแนวโน้มในสมัยศักดินา ที่แบ่งแยกเป็น
ผู้ดี เป็นไพร่ ก็นึกไม่ถึงเหมือนกัน ว่าคนที่เที่ยวเดินยกมือไหว้ชาวบ้านตอน
หาเสียง พอได้ตำแหน่งเท่านั้น กลับกลายไปได้ถึงเพียงนี้ เป็นท่าที่แบบผู้ดีดิน
แดงอย่างชัดเจนเลยทีเดียว

ครับ ก็กลายเป็นทุนให้ผมได้ยกตัวอย่างและเขียนถึง

ทำไมผู้ดีต้องดินแดง?

อันนี้เป็นวัฒนธรรมเขมรในยุคนครวัดนครธม หรือสมัยก่อนยุคกรุง
สุโขทัยโน่นทีเดียว

ในบันทึกของ โจว ต้า กวาน ที่ติดตามคณะทูตจีน เดินทางมาเขมรใน
ปี พ.ศ. ๑๘๓๘ และคุณเฉลิม ยงบุญเกิด ได้แปลเป็นภาษาไทย มีความว่า
“พระเจ้าแผ่นดินนั้น ฝ่าพระบาทและฝ่าพระหัตถ์ทั้งหมด ย่อมสีแดง ด้วย
น้ำยาสีแดง ส่วนหมู่ราษฎรนั้น มีเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น ที่จะย้อมฝ่ามือฝ่าเท้า
ได้”

คนไทยแต่ก่อน โดยเฉพาะชนชั้นสูง นิยมวัฒนธรรมเขมร ดังเช่นนำ
ภาษามาใช้เป็นคำราชาศัพท์ เป็นต้น

จึงยอมเคຍยอมผ่าเท้าแดงจริงๆ และผู้ดีนั้นเขาคงเคลื่อนไหวเดินเหิน
เป็นปกติ ในลักษณะสูงสุดคั่นสู่สามัญ

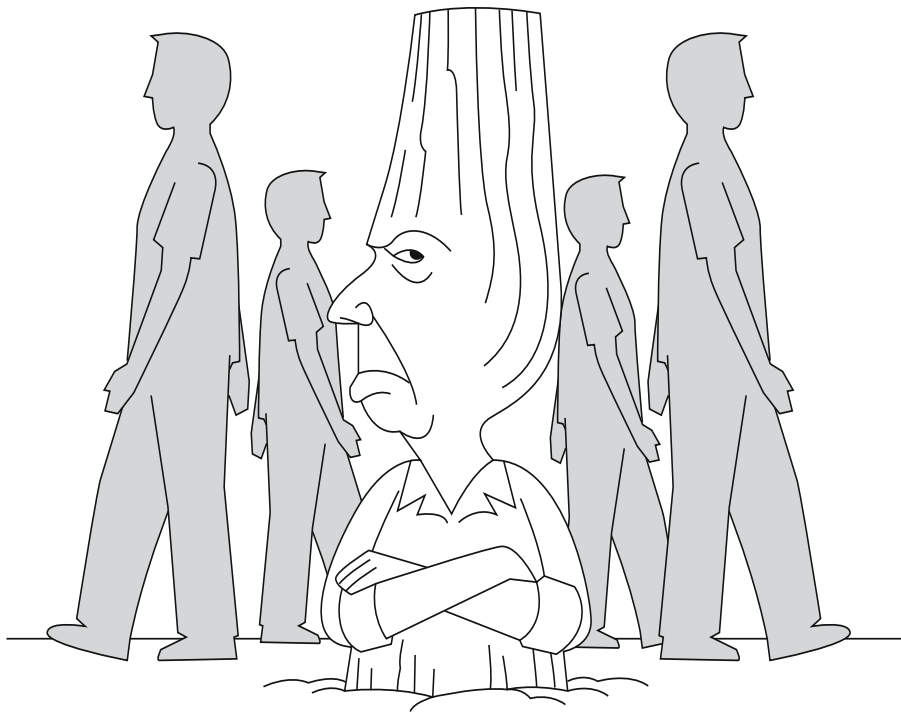
ต่อคนที่ไม่ใช่ผู้ดีจริงจึงดัดจริตเอาอย่าง ลงทุนยอมตื่นดูบ้าง จะเดิน
จะเหินก็แสดงอวดให้คนเขาดู ว่าเห็นไหม เดียนก็ตื่นแดงเหมือนกัน

ชาวบ้านจึงพากันค่อนข้างแคะ ว่าผู้ดีตื่นแดง ตะแคงตื่นเดิน เป็นความ
ประเทียด จนกลายเป็นสำนวน

การรังเกียจเคียดจันท์ชาวบ้าน ไม่ว่าในลักษณะใดๆ ผู้ดีจริงเขาไม่
นิยมทำกัน และเท่าที่ทราบ ท่านรองประธานสภาก็ไม่ใช่สืบสายแปดสาแหรก
มาจากไหน เป็นหมวยธรรมดาที่เรียนหนังสือเก่งคนหนึ่ง

และวาสนาชักพาเข้าสู่วงการเมืองในระบบประชาธิปไตย ก็ไม่คิดว่า
ตำแหน่งรองประธานสภาฯ จะทำให้เธอเปลี่ยนไปได้ถึงขนาดนี้

เสียความรู้สึกเอาจริงๆ.

หัวหลักหัวตอ

ผมเคยกล่าวถึงมาหลายครั้งว่า ท่านเสนาะ เทียนทอง เป็นบุคคลที่เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทุกครั้งที่ปรากฏตัวเป็นข่าว มักจะเอื้อนเอ่ยสำนวนไทยออกมาให้ได้เขียนถึงเสมอไป จึงเปรียบเหมือนขุมทรัพย์ที่ลือสามารถนำมาเขียนได้อย่างไม่มีวันหมด

ดูดังตอนที่หัวหน้าพรรคคุยกับประชาชนมาจากญี่ปุ่น (เสาร์ที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘) ตั้งให้ท่านเป็นประธานวิปกิจตมศักดิ์ของรัฐบาล ท่านก็สนองตอบทันที ในท่วงทำนอง “เห็นผมเป็นตัวตลกหรือไง ถึงให้ตำแหน่งสภาโจ๊ก ไม่ให้เกียรติก็อย่าทำลายกัน”

“นายกรัฐมนตรีให้เด็กๆ โทร. มาบอกก็ได้ หากกลัวเสียเกียรติ โทร. มาบอกกันหน่อย ผมเป็นหัวหลักหัวตอกันอยู่ ทำงานให้พรรคนี้มาตั้งแต่ช่วงตั้งพรรค มันเสียเกียรติมากนักรหรือ โทร. มาหากันหน่อยก็ได้ เพราะเห็นโทร. หาคนอื่นฯ ได้ แต่ยกหูโทร. หาพี่เหาะหน่อยไม่ได้หรือ เป็นเพราะอะไร มันเสียเกียรติมากหรือ” (ข่าว ไทยโพสต์ ฉบับ ๒๒ มีนาคม)

และต่อมา ที่บ้านเมืองทองธานี ท่านเสนาะก็ย้ำอีกครั้ง “ทำงานมาสี่ปี ไม่มีปัญหาอะไร ทำให้สภาอยู่ได้สี่ปี ก็ควรให้เกียรติกัน ผมไม่ใช่หัวหลัก

หัวตอ คำเดียวก็ไม่เคยถาม ไม่เคยตอบ” (ข่าว ๒๓ มีนาคม)

หัวหลักหัวตอ ที่ท่านเสนาะใช้ เป็นสำนวน พจนานุกรมฉบับมติชนให้ความหมายไว้ว่า “คนสำคัญกลับมองว่าไร้ความสำคัญ” จึงเป็นความหมายที่ทำให้ผู้ถูกมองเกิดความน้อยใจ ดังที่เกิดกับท่านเสนาะนั้น

ท่านเสนาะเป็นประธานที่ปรึกษาพรรค และเป็นประธานวิปรัฐบาลมาก่อน การที่ถูกยกให้เป็นประธานกิตติมศักดิ์ โดยไม่บอกกล่าวกันก่อน ท่านเสนาะเห็นว่าเป็นการไม่ให้เกียรติกัน จึงระเบิดความรู้สึกออกมา เป็นข่าวใหญ่ให้สื่อได้รายงาน

คำที่ประกอบเป็นสำนวน คือ หัว มีความหมายหลายอย่าง เช่น ส่วนของร่างกายอันมี หู ตา จมูก ปาก ประกอบอยู่ หรือส่วนของพืชบางชนิดที่เป็นปมอยู่ใต้ดิน เป็นต้น อันนับเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง

เมื่อนำมาประกอบกับคำ หลัก ตอ ก็หมายเฉพาะถึงส่วนปลายด้านบน

คำ หลัก หมายถึง ท่อนไม้หรือสิ่งอื่น ที่ปักหรือฝังกำหนดที่หมาย จึงมีทั้งส่วนที่จมพื้นและโผล่พื้นขึ้นมาให้เห็นส่วนปลายด้านบน คือหัวหลัก

หัวตอ ก็เช่นเดียวกัน เมื่อตัดต้นออกไปก็เหลือติดให้เห็นอยู่กับพื้น

ทั้งหัวหลัก และ หัวตอ หมายเปรียบก็ไม่มีความรู้สึกใดๆ หรือไม่มีความสำคัญอะไร ใครจะทุบ จะลับ จะฟาด จะฟัน จะข้าม จะกราย อย่างไรก็ได้

ฉะนั้นเมื่อใครใดที่เคยมีความสำคัญ ได้รับเกียรติ ได้รับการยกย่องให้ปรากฏ แต่แล้วในโอกาสใดโอกาสหนึ่ง กลับถูกมองอย่างไม่เห็นหัว ถูกกระทำในลักษณะข้ามกราย ไม่ให้เกียรติ ผู้ถูกมองจึงต้องน้อยใจ และคิดเปรียบตัวเอง ว่าเป็นหัวหลักหัวตอให้เขาทุบลับ หรือข้ามกราย เป็นความเปรียบที่เกิดความชัดเจน

ท่านเสนาะเคยได้รับเกียรติสูง เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาหลายกระทรวง และได้ชื่อว่าเป็นผู้ปั้นนายกรัฐมนตรีนับทั้งท่านบรรหาร ท่านชวลิต รวมถึงนายกฯ คนปัจจุบัน ท่านเสนาะจึงย่อมภูมิใจว่าท่านเป็นนักการเมืองระดับหัว

ไหนๆ ก็ทราบกันอยู่แล้ว ว่าท่านเป็นประธานที่ปรึกษาพรรค แต่
นายกฯ ได้กระทำการต่างๆ ที่ท่านเสนอบอกว่า ไม่เคยหาหรือสักครั้งเดียว
แล้วอยู่ๆ กลับแต่งตั้งทางอากาศให้เป็นประธานวิปกิจตมคักดี ซึ่งไม่เคยมี
มาก่อนนอกจากในสภาโຈ้ก ท่านเสนอจะจึงรู้สึว่า ออกจะเกินไปแล้ว

ถ้อยคำจึงพรั่งพรูออกมาอย่างเหลืออด และรู้สึอย่างชัดเจนว่า ณ
บัดนี้ ท่านยังเป็นนักการเมืองระดับหัวอยู่เช่นเดิม

ต่างแต่ไม่ใช่ หัว ที่บ่งชี้ถึงความสำคัญ

หากเป็น หัวหลักหัวต่อ ไปเสียแล้ว.

ขายผ้าเอาหน้ารอด

เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ รัฐบาลได้จัดงาน “ศาสนสัมพันธ์
สมานฉันท์แห่งชาติ” โดยเชิญตัวแทนศาสนา พุทธ อิสลาม ฮินดู คริสต์ และ
ซิกข์ มาร่วมสวดมนต์ตามพิธีของแต่ละศาสนา เพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์
คุ้มครองประชาชนชาวไทย ให้แคล้วคลาด ปลอดภัย ณ อาคารใหม่ สวน
อัมพร พระราชวังดุสิต

การจัดงานครั้งนี้ สื่อมวลชนรายงานว่า เป็นการทำบุญประเทศ ซึ่ง
นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์ ความตอนหนึ่งว่า “จุด
ประสงค์ของการจัดงาน ไม่ใช่เพราะความเชื่อทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์
หรือเพื่อสะเดาะเคราะห์ใดๆ ทั้งสิ้น แต่รัฐบาลมีความคิดที่จะจัดงานนี้ตั้งแต่
ปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เพราะเห็นว่า เมื่อปีที่ผ่านมา ประเทศชาติประสบ
เหตุการณ์ร้ายแรงมากมาย ทั้งใช้หวัดนก โรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน
หายนภัยสึนามิ เหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้ และภัยแล้ง จนประชาชน
จำนวนมากเสียชีวิต ดังนั้นเมื่อศาสนาเป็นเรื่องของความเชื่อ รัฐบาลจึงเชื่อ
ว่าหากประชาชนมีพลังใจ ปัญญาและสติที่ได้รับจากการประกอบพิธีทาง
ศาสนาแล้ว จะสามารถสู้กับปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นได้ (ข่าว มติชน ฉบับ ๑๒

เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘)

ในการประกอบพิธีครั้งนี้ รัฐบาลได้แต่งตั้งประมุขฝ่ายต่างๆ คือฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ องคมนตรี และตัวแทนฝ่ายค้านในสภา ไปประจำประจำพิธีในแต่ละศาสนา ซึ่งสื่อรายงานว่า ในการประกาศแต่งตั้ง รัฐบาลไม่ได้ให้เกียรติปรึกษาเจ้าตัวก่อน โดยเฉพาะท่าน สันติ ทักกรล องคมนตรี ที่รัฐบาลแต่งตั้งไปประจำประจำศาสนาซิกข์ ได้มีหนังสือปฏิเสธ เพราะไม่ใช่กาลอันควร ดังที่ปรากฏชัดว่า ท่านองคมนตรีมิได้เดินทางไปร่วมงานแต่ประการใด การที่รัฐบาลประกาศชื่อท่านออกไป จึงเป็นเรื่องที่ “ชู้ช่าจนลั่น” ตามคำที่สื่อรายงาน (กรองกระแส ใน ไทยโพสต์ ฉบับ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘) และกล่าวต่อไปว่า “การแก้ผ้าเอาหน้ารอดในประรำนี้ ก็มีदारารับเชิญ นายกระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มาเป็นประธานแทน สำนักข่าวเข้าทรงรายงานว่าการเชิญชนิดสั่งให้แต่ละประมุขสถาบันหลักมาร่วมงานทำบุญประเทศครั้งนี้ เป็นที่ครหาภายใน โดยเฉพาะฝ่ายองคมนตรี ท่านมีเสียงตำหนิว่า ที่หลังอย่าทำอะไรโดยไม่ถามไถ่ก่อนอย่างนี้”

การทำอะไรที่เกี่ยวกับบุคคลโดยไม่ปรึกษาหารือ ถือเป็นเรื่องขาดสัมมาคารวะ รัฐบาลอาจเพลินในการใช้อำนาจ คงคิดว่าบุคคลในองค์กรต่างๆ นั้นเป็นเสมือนเบี้ยในกระดานของตน จะหยิบจะเดินอย่างไรก็ย่อมได้ อะไรท่านองนั้น

การถูกยับยั้งเสียบ้าง หากโหมะไม่ครอบงำ ก็น่าจะทำได้สติคืนมาบ้าง

การที่สื่อรายงานเป็นความเปรียบว่า รัฐบาล “แก้ผ้าเอาหน้ารอด” นั้น น่าจะเป็นการประชดหรือแดกดันให้สะใจก็ได้ เพราะสำนวนจริงที่ถูกต้องเป็น “ขายผ้าเอาหน้ารอด”

สำนวนนี้ แต่เดิมใช้กันอยู่ในวงการพระ กล่าวคือ เมื่อวัดต้องเป็นเจ้า การในการจัดงานจัดพุ่ม มีการประกวดประชันกันว่าวัดไหนจะจัดได้สวยงามและยิ่งใหญ่กว่ากัน ซึ่งการจัด จำเป็นต้องใช้ปัจจัยในการจัดหาสิ่งของ

เมื่อปัจจัยมีไม่พอ ก็พยายามเปลี่ยนสิ่งที่มีอยู่และเท่าที่ทำได้ ให้ศิษย์
หานำไปแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัย

หรือหากมีร้านค้าที่เป็นเจ้าประจำ พอจะไปจัดหาแบบเชื่อไว้ก่อน ไว้
เสร็จงานค่อยไปจัดการคิดใช้ทีหลังก็ได้

เสร็จงานแล้ว หากปัจจัยไม่พอ จะหยิบจะยืมทากทากาก็ไม่เป็นการ
เหมาะสม จะค้างไว้นานก็ไม่สนทนใจ จึงให้ศิษย์หานำผ้าไตรที่มีอยู่ไปเปลี่ยน
เป็นปัจจัย นำไปใช้หนี้เป็นการรักษาหน้าไว้พลางก่อน

การ “ขายผ้าเอาหน้ารอด” จึงเกิดขึ้น จนกลายเป็นสำนวนใช้กันทั่วไป
แพร่ไปถึงชาวบ้าน เพราะเป็นความเปรียบที่เข้าใจได้ง่าย

ธรรมดาผ้าไตรนั้นเป็นของจำเป็นสำหรับภิกษุ แต่เมื่อมีอยู่จำนวนหนึ่ง
ที่ยังไม่ได้ใช้ และในคราวจำเป็นขัดข้อง ไม่มีอะไรอื่นที่พอจะเปลี่ยนเป็น
ปัจจัยได้ ผ้าก็ช่วยให้รอดได้ เพื่อรักษาหน้าหรือชื่อเสียงก็จำเป็นต้องทำ คือ
นำไปขาย

เมื่อกลายเป็นสำนวน ก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นผ้าเสมอไป อะไรๆ ที่
ช่วยรักษาหน้าไว้ได้ก็ต้องทำ ดังเช่นรัฐบาล พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร

ประกาศให้ทราบกันไปทั่วแล้ว ว่าตั้งท่านสันติ ทักราล เป็นประธาน
พิธีที่ปราสาทสนธิชกซ์ ทั้งๆ ที่ไม่ได้หารือท่านไว้ก่อน

เมื่อถูกปฏิเสธ ว่าไม่ใช่กาละที่ท่านจะไปร่วมงาน รัฐบาลจึงจำเป็นต้อง
จัดหาบุคคลอื่นไปทำหน้าที่แทน เพื่อเป็นการรักษาหน้า ใครคนนั้นต้องมี
ตำแหน่งแห่งที่พอสมควร

และที่สำคัญ ต้องเป็นบุคคลที่รัฐบาลพอจะขอกันได้

หวยจึงไปออกที่ ดร. กระทบ ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

เป็นอันว่า ก่อนจะพ้นตำแหน่งในไม่กี่เดือนข้างหน้า ท่านประธาน
กระทบจึงได้เป็นผ้าให้รัฐบาลขายเอาหน้ารอดไปคราวหนึ่ง

นับเป็นภารกิจพิเศษที่รัฐบาลมอบให้ น่าภูมิใจเอาจริงๆ.